

Apus de Soare - Barbu Stefanescu Delavrancea

Piesa "Apus de Soare", a carei premiera a avut loc in 1909, face parte din trilogia dramatica in care mai intra si "Viforul" si "Luceafarul". Cele trei piese evoca artistic momente din domniile celor trei voievozi: Stefan cel Mare, Stefanita Voda si Petru Rares. Cele trei titluri sunt metaforice. "Apus de soare" este piesa in centrul careia sta actul Constitutiei nationale, actul asezarii unui stat si a unui popor in matca propriei dimensiuni istorice, sub autoritatea lui Stefan cel Mare - "soarele" Moldovei. Dar pentru ca actiunea este plasata in ultimul an al domniei acestuia, piesa poarta numele de "Apus de soare".

"Viforul" ilustreaza impasul si degradingolada unuei carmuiri in care idealul individual trece inaintea idealului obstei, temeliile tarii fiind amenintate. Este un vifor care zguduie dreptele intocmiri ale lui Stefan si de aceea lui Stefanita i se atribuie metafora de "viforul".

"Luceafarul" propune, ca o apoteoza, in ideea de implinire a cauzei nationale, cuprinderea sub acelasi scut a tuturor celor de-un sange si de-o limba din cele trei imparatii care-i despart abuziv.

Idealul unitatii nationale ilumineaza domnia lui Petru Rares, immortalizat de aceea prin metafora "luceafarul". Izvoarele poeziei se afla in cronicile lui Grigore Ureche, Ion Neculce, in "Cronica romanilor si a mai multor neamuri" de Ghe.Sincai, in "Arhiva istorica a Romaniei", editata de B.P. Hasdeu, in "Letopisetele Moldovei", lucrare publicata de Mihail Kogalniceanu. Piesa este o drama istorica in patru acte, plasata in sec. XVI, in ultimul an al domniei lui Stefan care, batran si bolnav, doreste sa asigure viitorul tarii prin inscaunarea, inainte de a muri, a fiului sau, Bogdan. Primul act are rol de expozitiune, in care se indica timpul, locul, personajele si atmosfera de toamna care invaluieste cetatea Sucevei.

Actul al doilea contine intriga pregatita pe parcursul mai multor scene, dar precizata in scena XI, in care Oana ii dezvaluie lui Stefan uneltirile celor trei: paharnicul Ulea, stolnicul Dragan si jitnicerul Savar, care voiau sa-l puna domn pe Stefanita. Actul al treilea adanceste conflictul dintre Stefan si cei trei boieri. Stefan se ridica acum la dimensiuni monumentale, figura lui se intregeste treptat, pentru a pune in lumina, spre sfarsitul actului, o personalitate impresionanta prin intensitatea patriotismului sau. Punctul culminant este marcat de inscaunarea lui Bogdan de catre insusi batranul voievod care rosteste un tulburator discurs ca o explicare a politicii duse cu consecventa. Actul al patrulea reliefeaza deznodamantul, in care Stefan este ars cu fierul rosu, dar mai gaseste forta de a trece cu sabia prin paharnicul Ulea. Piesa are un dublu conflict: un conflict politic dat de uneltirile celor trei boieri impotriva domnitorului si un conflict psihologic dat de framantarile lui Stefan in ipostaza de domnitor care vrea sa-si prelungeasca autoritatea dincolo de batranete.

Prin conflictul psihologic, in personajul principal se intrunesc necesitatea istorica si eternul omenesc. Piesa este romantica prin: tema istorica, personajul exceptional pus in situatii exceptionale, structura antitetica a personajului principal, caracterul retoric al stilului, apartenenta la specia dramei.